

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
overijsselloket@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Provinciale Staten van Overijssel

Inlichtingen bij
Dhr. S. Brand
Telefoon +31384998586
H.Hams@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
14-04-2026	D2026-04-005962	2026-013008	1 van 3			

Onderwerp: Brief aan PS Aanpak weide- en akkervogels en andere ruimtelijke opgaven

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
☒ ter informatie
☐ anders, en wel:

De leefgebieden en populaties van weide- en akkervogels nemen al decennialang af. Tegelijk vragen ontwikkelingen zoals de Europese inbreukprocedure rond de grutto¹, de Natuurherstelverordening en de actualisatie van Natura 2000-doelen om versterking van deze leefgebieden.

Daar komt bij dat de druk op ruimte groot is. Er is ruimte nodig voor onder meer woningbouw, bedrijventerreinen, energie, water, klimaat, landbouw, infrastructuur en defensie.

Tegen deze achtergrond werken wij aan een aanpak om de leefgebieden van weide- en akkervogels te beschermen en te versterken, waarbij wij ook nadrukkelijk kijken naar samenhang met andere ruimtelijke opgaven. In deze brief lichten wij de inhoud van deze aanpak toe.

De uitwerking van de aanpak vraagt op onderdelen ook besluitvorming van uw Staten

Dit komt omdat enkele maatregelen en keuzes leiden tot wijzigingen van de tekst en kaarten van de Omgevingsverordening. Wij richten onze uitwerking zo in dat we alle onderdelen waarvoor uw Staten bevoegd zijn, bundelen in één PS-voorstel. Hieronder geven we telkens aan welke onderdelen besluitvorming van uw Staten vragen.

Zes keuzes om verder uit te werken

Wij denken dat zes keuzes, die nog gemaakt moeten worden, nodig zijn om balans te zoeken tussen de leefgebieden van weide- en akkervogels en andere ruimtelijke opgaven. Deze keuzes werken wij dit jaar in samenhang uit om te komen tot één pakket om deze in 2027 tot beleid vast te kunnen stellen.

1. Onderscheid aanbrengen in het beschermingsregime

Op dit moment geldt vanuit de Omgevingsverordening één beschermingsregime met bijbehorende kaart voor alle leefgebieden. Het beschermingsregime maakt hierbij geen onderscheid in leefgebieden voor 'kritische soorten' en 'niet-kritische soorten'.

¹ De Europese Commissie stelde Nederland in gebreke wegens het onvoldoende beschermen van de Grutto onder de Vogelrichtlijn. Deze procedure loopt nog, de laatste stand van zaken staat in deze [kamerbrief](#).

In de praktijk is dat niet passend: soorten zoals grutto, tureluur en wulp zijn veel kwetsbaarder, honkvaster en afhankelijk van specifieke condities. Denk aan waterpeil, rust en kruidenrijk grasland. Dit zijn de zogenaamde 'kritische soorten'. Andere soorten zoals de kievit en de scholekster zijn juist veel flexibeler ('niet-kritische soorten').

We zien daarom mogelijkheden voor twee verschillende beschermingsregimes, namelijk een beschermingsregime voor leefgebieden kritische soorten en een beschermingsregime voor leefgebieden niet-kritische soorten. In de praktijk betekent dit dat we een zwaardere onderbouwing eisen voor het toestaan van ontwikkelingen in leefgebieden voor kritische soorten (zwaarwegend maatschappelijk belang, geen beter alternatief en strengere compensatie-eisen). Tegelijkertijd koppelen we aan leefgebieden voor niet-kritische soorten een soepeler regime, waardoor ontwikkelingen in die gebieden makkelijker te realiseren zijn.

Deze aanpak beoogt de leefgebieden van de meest kwetsbare soorten effectiever te beschermen, terwijl er tegelijkertijd meer ontwikkelruimte ontstaat in andere gebieden voor andere ruimtelijke opgaven. Deze keuze vraagt uiteindelijk besluitvorming van uw Staten vanwege een wijziging van de Omgevingsverordening en de daarbij behorende kaart van de leefgebieden.

2. Inzet grondinstrumentarium ter versterking van het weide- en akkervogelbeheer

Veel boeren willen meehelpen met het weidevogelbeheer, maar haken in de praktijk vaak af door gebrek aan langjarige zekerheid. We willen boeren helpen om langer aan weidevogelbeheer te doen. Dit willen we mogelijk maken door vrijwillige afspraken over grondgebruik te maken en mogelijke financiële compensatie via het grondinstrumentarium. Dit is een kostbare wijziging. Daarom ligt het voor de hand om dit alleen te doen op de meest waardevolle plekken voor de weidevogels en op locaties waar wij geen toekomstige andere ontwikkelingen verwachten. Voor zover het gaat om de inzet van (nieuwe) financiële middelen, dan gaan uw Staten hier over.

3. Predatiebeheer versterken binnen juridische kaders

Predatie van nesten is één van de grootste knelpunten voor succesvolle broedresultaten van weide- en akkervogels. Wettelijke kaders en rechterlijke uitspraken vereisen voor ieder weidevogelgebied een uitgebreide onderbouwing en bewijslast bij het verlenen van vergunningen om predatoren (zoals de vos) te beheren. Wij willen de mogelijkheden voor effectief predatiebeheer maximaal benutten binnen de bestaande wet- en regelgeving. Daarnaast willen we een provinciale toestemming voor het beheren van verwilderde katten mogelijk maken. De provincie Friesland kent al jaren een dergelijke toestemming. Het is mogelijk dat deze toestemming vorm krijgt als een vrijstelling in de Omgevingsverordening. Dit betreft dan een bevoegdheid van uw Staten om hierover te besluiten.

4. Samenhang zoeken binnen natuur-, klimaat- en wateropgaven

Veel opgaven op het gebied van natuur, water en klimaatadaptatie zijn goed te combineren met weidevogeldoelen. Denk aan hogere waterpeilen, waterberging, beekherstel, veenweidevernatting of brede natuurverbetering. Wij willen bij de realisatie van toekomstige opgaven standaard de afweging maken in hoeverre samenhang mogelijk is met de weidevogeldoelen en wat hiervoor nodig is. Wij voorzien in de uitwerking van deze keuze geen besluitvorming voor PS.

5. Compensatiebeleid uit verordening verduidelijken en financiële compensatie mogelijk maken

Compensatie van leefgebied weidevogels is nodig als ontwikkelingen leiden tot het verdwijnen en verstoren van leefgebieden voor weidevogels. Initiatiefnemers en gemeenten ervaren het huidige compensatiebeleid uit onze Omgevingsverordening als onduidelijk: Hoe meet je verstoring? Wat is passende compensatie? Wanneer is er geen redelijk alternatief? Wij willen ons compensatiebeleid daarom verduidelijken.

Daarnaast bestaat nu alleen compensatie in hectares leefgebied; financiële compensatie is niet mogelijk. Wij willen financiële compensatie mogelijk maken. Het idee hierbij is dat de provincie dit geld via een specifiek gebiedsfonds kan inzetten om tot beheer van weidevogelgebieden te komen. Hiermee voorkomen we dat voor ieder project kleinschalige en versnipperde compensatie plaatsvindt. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat deze keuze leidt tot een aanpassing van (de toelichting in) de Omgevingsverordening waarvoor besluitvorming van uw Staten nodig is.

6. Oplossen van verschillen tussen kaarten en actualisering van de leefgebieden in de Omgevingsverordening

De bescherming van de leefgebieden voor weidevogels volgt uit de (kaart bij de) Omgevingsverordening. Daarnaast bevat de kaart van het Natuurbeheerplan leefgebieden van weide- en akkervogels waar subsidies mogelijk zijn voor beheer. De inhoud van deze kaarten loopt uiteen, omdat jaarlijks wijzigingen plaatsvinden in het Natuurbeheerplan en de leefgebieden in de verordening sinds 2019 niet zijn aangepast.

Wij gaan werken aan een voorstel voor uw Staten om deze verschillen op te lossen door de kaart van de Omgevingsverordening te actualiseren. We houden rekening met lopende ontwikkelingen die nog geen rekening hoefden te houden met planologische bescherming van deze leefgebieden, omdat ze nog niet zijn opgenomen in de Omgevingsverordening. In de toekomst willen we de kaart van de Omgevingsverordening elke vijf jaar actualiseren. Binnen die systematiek is het mogelijk om kansen voor subsidiëring van weidevogelbeheer flexibel in te zetten op basis van het Natuurbeheerplan en om planologische bescherming via de verordening te leggen op percelen die langjarig een betekenis kunnen hebben voor de weide- en akkervogels.

Uitwerking

Bovenstaande keuzes werken wij dit jaar in samenhang uit om te komen tot één pakket om deze in 2027 tot beleid vast te kunnen stellen. De uitwerking geven wij samen met partners vorm. We betrekken onder meer gemeenten, natuurorganisaties, de Faunabeheereenheid Overijssel (FBE), agrarische belangenorganisaties en de agrarische collectieven voor agrarisch natuurbeheer.

Informatiesessie

Wij lichten de beleidskeuzes graag toe in een informatiesessie. Tijdens deze sessie kunnen wij uw Staten nader informeren en uw eerste reacties over onze aanpak ophalen.

Met de keuzes die wij willen maken, zetten wij een duidelijke richting uit om de leefgebieden van weide- en akkervogels te behouden en te herstellen, in samenhang met andere ruimtelijke opgaven. Wij houden u op de hoogte van de verdere uitwerking en de besluitvorming die daarbij hoort.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg